

נה:

עין משפט‏‏**נר מצוה**

נח א מיי פ"ב מהל' תרומות הלכה י:
ב נמי פ"ח מהלכ' בטרם הל' ג:
גמ ג מיי פ"א מהל' מלחל' אסורות הל' יא סמג לאגז קמח טור ש"ע י"ד פ"י קנב פ"ו:
ס ד עיין שם כ"מ טור ש"ע שם סעיף כ:
כא ה מיי שם טוש"ע שם סעיף כא:

רבינו חננאל

כ"ו אמר רב הונא יין כיון שהתחיל לימשך אם נגע בו עובר כוכבים נעשה יין נסך איני והא תנן לוקחין גת בעוטה מן העובר כוכבים אף על פי שנטל ונותן בידו לותך התפוח הנה נגע בו העובר כוכבים וקתני לוקחין ופרקינן בגת פקוקה גת שדרכה עובר כוכבים והיה הגת סתומה שלא נמשך היין ממנה כלל ונטל מתוך הגת הענבים הדורכים ונותנן לתפוח והתפוח כגון כלי הוא כדתנן במסכת תמרי ותפוח היה באמצע המזבח ונותן הענבים הדורכין בתפוח להקיש (עליהם) עליהם הקורה לסוחטם והיין עדיין לא נמשך לפיכך תאני לוקחין. תוב מוקשין ירד בבור מה שבוור אסור והשאר מותר הנה אין נאסר במשיכתו אלא ביירוטו לבור. ופירש רב הונא האי כמשנה ראשונה ואנא דאמרי כמשנה אחרונה דתניא היו אומרים אין בוצרין עם העובר כוכבים לגת שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ואין דורכין עם ישראל העושה פירותיו בטומאה שאסור לסייע ידי עוברי עברה אבל דורכין עם העובר כוכבים בגת משום דרב הונא

אבל **א**א בוצרין. פ"ה לפי שנותנין בגת טמאה וה"ה דהוא מצי למימר שמא יבצרנו בכלים טמאים ונ"ל כי לפי מה שפ"ה ינחא דאפי' אם בצרם בכלים טמאים לא נטמאו עד שלא הוכשרו דסתמא לא הוכשרו: **אבל** **מ**וליכין **פ**ת **פ**לטר**.** פ"ה אופה הפת ולא נהירא דה"ל למימר לתנור ועוד דלמרינן בתוספתא^(ד) אין מסייעין נחתום העושה בטומאה ואין מוליכין עמו ^(ה) (גרוגות) לתנור לכך נראה פלטר נחתום קטן שלוקחין הרצה ככרות ציחד מן הנחתום גדול כדי למוכרם על יד על יד וטעמא דמוליכין עמו פת לפלטר היינו משום שכבר נגמרה מלאכת העבודה וזו מלאכה אחרת היא אבל ודאי הולכה לתנור אסורה שזו היא סוף הלישה ^(ה) ובפרק הזהב (ב"מ דף טו.) נמי משמע דפלטר הוא נחתום קטן דקמני נחתום מחד גברא זצין פלטר מתרי תלת גברי זצין וצירושלמי נמי קאמר פלטר משתמש הוא בכמה נחתומין: **א"ר** **ה**ונא יין ביון שהתחיל ל**י**משך **ב**ו'. פ"ה שהגת עשויה צמדרון ומשעה שהוא נמשך מנז העליון לנז התחתון קרוי יין ובסמוך נמי פירש בגת פקוקה ומלאה ולא נמשך זה היין ולא זו ממקומו אלא צמקוס שנסחט שם עומד נראה מתוך פירושו דאפי' בגת עצמה אם פינה החרטנים אילך ואילך ונשאר היין לנז אחד הוי התחיל לימשך וה"ה נמי בגיגיות שלנו

שדורכים **ב**זה וכן פ'י רשצ"ם צסס רש"י וז"ל הלכה כמשנה אחרונה כרצ הונא דאמר יין כיון שהתחיל לימשך עושה יין נסך ואם מפנין גרעינים שצגיגיות אילך ואילך כדי שיכנס היין צאמליעותו נראה (לר"י) [לרש"י] אין לך המשכה גדולה מזו ועושה יין נסך עכ"ל וז"ל לפירושו שפינה הגרעינים עד שולי הגיגית שאם לא פינה כי אם למעלה אין כאן המשכה כיון שיש ענבים תחתיה תדע דהא תנן צמתני' אע"פ שנטל צידו ונותן לתפוח וא"כ פינה הענבים אילך ואילך ואפ"ה שרי בגת פקוקה ומלאה אפי' לרצ הונא כדמשני צסמוך אלא לאו ש"מ דההיא איכא לאוקומי שעדיין לא פינה עד שולי הגת ור"ת פירש שהתחיל לימשך שהתחיל לקלח מן הגת

קודם שירד לצור ופריך תנן לוקחין גת בעוטה אע"פ שנטל צידו ונותן לתפוח ומשמע אפי' התחיל לימשך ומשני בגת פקוקה שנפקק הצינור ואינו מקלח כלל ולא גרסינן ומלאה וכן צפ"י רצ"ח לא גרים ליה ואי גרסינן ליה צעי למימר ומלאה שעומדת על מלוואה שאינו נמשך כלל לנז הצור ולפי' זה אם פינה הענבים אילך ואילך ונשאר היין בגומא צאמצע הגיגית אין כאן המשכה כיון שלא הניח שם גרגותני לסקנן היין אבל אם מושך היין מן הגיגית דרך הצרח אין לך המשכה גדולה מזו או אם שולה בגומא צבתוך הגיגית כוס מלא יין אם הוא מתכוין לשלותו מן החרטנים ומן הזגין יש לחוש קצת להמשכה ואם אינו מקפיד צחרטנים וצוגין אין כאן המשכה ושרי וא"ת כינז לוקחין יין בגיגיות העובדי כוכבים המלאות ענבים דרוכות למה אין לנו לחוש כי שמא כבר המשיכו העובדי כוכבים יין מהם וחזרו ומלאום ענבים דבשלמא בגיגיות קטנות שצוצרין בהן ומציאין אותן מן הכרם אין לחוש כי אין דרך להמשיך יין מהם אבל בגיגיות גדולות יש לחוש כיון שהעלים ישראל עיניו מהם ומחמת חשש זה יש שעומדים שם צבציר כשמתללצין הגיגית ואח"כ חותמין אותה כשרוצין שישהא היין בגיגית צ' ימים או ג' ימים ומציאים ראה מהירושלמי דקאמר על מתני' דלוקחין גת בעוטה תני ר' חנין והוא שלא העלים ישראל עיניו ממנו ועוד כתב שם בהלכות דורכין עם העובד כוכבים ומסייעין אותו אם נתעלס מעיניהם נעשה יין נסך אלאמא משמע מתוך הירושלמי שיש לחוש למשנה ראשונה לשמא יחזיר גרגותני לגת או למשנה אחרונה לשמא ממשך ממנו אבל ר"י פ"י שיש להקל ולומר שהירושלמי לא אסר אלא בגת בעוטה יפה ויש זה יין הרצה ויצא לימשוך ממנה בקל אבל הגיגיות שלנו אין צהם יין כל כך לפי שאינם דרוכות יפה ולא חיישינן להמשכה ורצינו יהודה פ"י דהירושלמי קאי אמשנה אחרונה וכגון שהמשיכו ממנו כבר ונעשה יין ולפיכך נאסר בהעלמת העין דיש לחוש שמא החזיר כלי הצור או גרגותני לגת וההיא דר' חנין נמי קאי אמתני' דקתני ירד לצור מה שצצור אסור והשאר מותר והשתא איכא למיחש צהא דכיון שירד היין מן הגת לצור יש לחוש שמא יחזיר כלי הצור וגרגותני לגת ולכן צריך שלא יעלים ישראל עיניו ועוד כתב רבינו יהודה חז"ל ומאז יש להחמיר צצדי המשכה והמחמיר ^(א) לתת סדין על הגיגית ולמלאות הגיגית ולחותמה מצא עליו צרכה ויש שהיו רוצין למנזא חן צעיני העובדי כוכבים והיו העובדי כוכבים דורכים עמהם בגיגיות קודם המשכה ושמע ר' יעקב והקפיד ור"ה לנדותם אם לא ימשעו וישצו ולא יעשו עוד כך כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה דריכה קודם המשכה אטו אחר המשכה אע"ג דלא גזרינן לקמן ציר לידיה אטו לא ציר לידיה וא"כ יש להחמיר שלא לדרוך עובד כוכבים יין ישראל כלל ועוד שמא ידרוך לאחר שיתחיל היין למשוך בגיגית עצמה לפי רש"י וכ"נ דצרח שעושין העובדי כוכבים בגיגית למשוך היין חצוב המשכה כמו גרגותני והקונה יין מגיתות העובדי כוכבים צריך לזהר שלא תהא צרח בגיגית ודוקא צרח קטנה אבל צרח גדולה כעין פי חצית לא חשיב המשכה מאחר שהענבים נמשכים דרך שם עם היין: **אין בוצרין עם העובר כוכבים בגת.** פ"י וה"ה עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה דאיכא תרתי דמסייע ידי עוברי עצירה ועוד שגורם הטומאה ולכן לא אצטרך למיתני נמי הא אבל קשיא למה צריך למיתני אין דורכין עם ישראל וכו' פשיטא השתא אין צוצרין עם העובד כוכבים דליכא אלא גרם טומאה דרצנן דריכה עם ישראל דאיכא סינע טומאה דאורייתא לא כ"ש וי"ל דלפי מאי דפרישית דאיירי צסוך דריכה ינחא דאיצטרך לאשמועינן שאסור לסייע ידי עוברי עצירה אע"ג שכבר התחיל בעצירה:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

אבל **ל**א צוצרין. לפי שנותנין בגת טמאה וגורם טומאה הוא שנותנתן לגת לשם דריכה הוא ודריכתן תטמאם וקודם דריכה ודאי לא מקצבלי טומאה דסתמא לא הוכשרו והא דקיי"ז^(א) הצוצר לגת הוכשר היינו היכא דהוכשר ודאי וקצצר אסור לגרום טומאה לחולין צצא"י: **וישראל העושה.** פירותיו צטומאה עובר עצירה הוא שהרי נצטווה על כך להלך אפילו דורכן נמי אסור שדריכתן בעצירה בגת טמאה ודריכתן הוא עיקר טומאתן כשנעשין משקה הן טמאין ע"י הגת ואסור לסייע ידי עוברי עצירה אלא פורשין מהן כדי שלא ירגיל צכך אבל עובד כוכבים לאו עובר עצירה הוא שלא נצטווה: **אבל מוליכין עמו חציות.** ריקניות לגת ומציאין עמו חציות מלאות מן הגת דאין כאן עצירה דמאחר שנטמאו בגת מותר לתת היין צחציות טמאות: **לא לשין ולא עורכין עמו.** שכל מעשה עריכה זו בעצירה: **לפלטר.** שאופה את הפת: **גב' שהסחיל לימשך.** שהגת עשויה צמדרון ומשעה שהוא נמשך מנז העליון לנז התחתון קרוי יין: **פקוקה.** שפקקו הצינור ע"פ הצור שלא ^(א) יכול לירד והיא היתה כולה מלאה ענבים ולא נמשך זה יין ולא זו ממקומו אלא צמקוס שנסחט שם עומד: ומקשין והא קתני עד שירד לצור. אבל לנמשך לא חיישינן: ה"נ **בגת פקוקה ומלאה.** ואשמעינן בגת

מלאה אין צה משיכה עד שיטול פקק שלפניה וירד היין והיא משיכתו מיד: **והשאר מותר.** והא הכא דהתחיל לירד והרי נמשך וקתני מה שצגת מותר: צד"ד ^(א) צד"ד סימנין הן: **אין צוצרין עם העובד כוכבים כו'.** וה"ה לישראל העושה פירותיו בטומאה ומוסיף עליו ישראל שאף אין דורכין עמו. צצירה היא גרם טומאה שהצוצרו מוליכו לגת והגת טמאה: **ידי עוברי עצירה.** לעיל פרשתי: **אבל דורכין עם העובד כוכבים.** דכיון דכבר נטמאו ועובד כוכבים לאו עובר עצירה הוא שלא נצטווה שרי: **ולא חיישינן לרצ הונא.** למיסקריה משום משתכר צאיסורי הנאה משהתחיל לימשך דאינו יין עד שירד לצור: ואין

ואין מלאה אין צה משיכה עד שיטול פקק שלפניה וירד היין והיא משיכתו מיד: **והשאר מותר.** והא הכא דהתחיל לירד והרי נמשך וקתני מה שצגת מותר: צד"ד ^(א) צד"ד סימנין הן: **אין צוצרין עם העובד כוכבים כו'.** וה"ה לישראל העושה פירותיו בטומאה ומוסיף עליו ישראל שאף אין דורכין עמו. צצירה היא גרם טומאה שהצוצרו מוליכו לגת והגת טמאה: **ידי עוברי עצירה.** לעיל פרשתי: **אבל דורכין עם העובד כוכבים.** דכיון דכבר נטמאו ועובד כוכבים לאו עובר עצירה הוא שלא נצטווה שרי: **ולא חיישינן לרצ הונא.** למיסקריה משום משתכר צאיסורי הנאה משהתחיל לימשך דאינו יין עד שירד לצור: ואין

ואין

מסורת הש"ס

- (א) [תוספתא רפ"ח ע"ש].
- (ב) [תוספתא שם ע"ש].
- (ג) [לעיל לטו.]. (ד) [רפ"ח].
- (ה) צ"ל גריגות.

	
	

הגהות הב"ח

- (א) גמרא שנטל צידו ונותן לתפוח: (ב) שם ומזור לומר דב"ב אין: (ג) רש"י ד"ה פקוקה וכו' שלא יוכל לירד: (ד) ד"ה צד"ד דב"ב סימנין: (ה) תוס' ד"ה אבל וכו' ובפרק הזהב ג"צ והוא משנה שלמה פ"ה דדמאי: (ו) ד"ה א"ר הונא וכו' רבינו יהודה וכו' והמחמיר לטולאות הגיגית ולתת הגיגית על הגיגית ולחותמה מצא עליו צרכה: